

Wandelroute van het Deventer Station.

Inleiding

Welkom bij de Wandelroute van het Deventer Station.

Deventer heeft vroeger verschillende spoorwegmaatschappijen gekend. De eerste maatschappijen waren de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen (MESS) en de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij (HIJSM of HSM). Beide maatschappijen hadden toen een eigen station en de sporen liepen parallel aan elkaar. In de loop der tijd konden de twee maatschappijen het toenemende treinverkeer niet meer aan en is er sinds 1920 een gezamenlijk station waar deze verschillende maatschappijen gebruik van maakten. Rond deze tijd zijn de MESS en de HSM allebei overgegaan in de Nederlandse Spoorwegen (NS).

1. We beginnen aan de voorkant van het station.

Dit gebouw is het huidige station wat in 1920 in gebruik is genomen. Links van het station, waar nu de schuine helling is tussen het spoor en het busstation, lag vroeger het station van de MESS. Bij de schuine helling is nu ook het nieuwe glazen toegangsgebouw voor het derde perron te zien met de AKO.

De stationshal in 1919.
Bron: J.W. Jansen

2. We lopen het station in, door de poortjes en stoppen op deze open plek, de stationshal.

Waar nu de Albert Heijn zit, zaten vroeger de loketten waar de passagiers hun treinkaarten voor de 1^e, 2^e en 3^e klasse kochten. Tegenover de Albert Heijn hebben vroeger een kiosk en een koffiешop gestaan. Tegenover de route naar de AKO en spoor 1, is een plaquette voor herdenking aan de NS medewerkers die in de oorlog zijn omgekomen.

3. We lopen door de reizigerstunnel naar het eilandperron van spoor 3 en 4 en gaan de trap op of de lift in.

In de jaren 80 van de vorige eeuw is pas de uitgang naar de Diepenveenseweg gebouwd, omdat er behoefte was om de stations toegankelijker te maken voor reizigers. Voor die tijd konden de mensen alleen maar bij het eilandperron komen, via de voorkant van het station.

4. Eenmaal boven aangekomen lopen we op perron 4, rechts langs de kiosk, totdat er aan de rechterhand, aan de andere kant van het spoor, een wat oud vervallen perron verschijnt.

Dit perron was vroeger een postperron van de PTT (hun post service is overgegaan in PostNL). In de jaren 80 werd de post in Deventer gescheiden van het passagiersvervoer en werd er een apart perron met een spoor voor gemaakt. Dit perron was onder andere belangrijk voor de verschillende drukkerijen in de stad die boeken, kranten en tijdschriften drukten. In de jaren 90 ging de PTT over van het treinvervoer naar vrachtwagens, waardoor het laadperron niet meer gebruikt werd en in verval raakte.

Het postperron in 1982.
bron: Roef Ankersmit

5. Aan de andere kant, tussen spoor 3 en 4 in, is een bloemperk met een stilte wachtkamer. Hier liepen vroeger de kopsproten van de Overijsselse Lokaalpoorwegmaatschappij Deventer-Ommen (OLDO).

Vanaf 1910 had Deventer 3 spoorlijnen, de 3de was de OLDO. Er reden vanaf dat jaar 5 keer per dag treinen tussen Deventer en Ommen. Maar deze spoorlijn lag er niet zonder problemen. Het was er dunbevolkt en niet welarend en plannen voor uitbreidingen naar het noorden mislukten. Ook kwam er concurrentie met het spoor zoals opkomende busdiensten en voor kleinere afstanden de fiets. Op 14 mei 1935 reed de laatste trein van Ommen naar Deventer en werd het spoor afgebroken. Hier en daar zijn er nog kleine herinneringen te zien (oude stations en paden) van het spoor.

6. We lopen naar spoor 3 en gaan richting de trappen. Op de plek waar aan de linkerkant de perrongebouwen beginnen, staat aan de rechterkant een groot gebouw. Dit is het reservoirgebouw.

Het reservoirgebouw is op te splitsen in 2 gedeelten: het hoge deel is de watertoren en het lage deel is het ketelhuis. Het water van de watertoren werd naar de verschillende waterkranen op de emplacements vervoerd, zodat de stoomlocomotieven genoeg water hadden. Het ketelhuis diende voor de verwarming van het station. Dit gebouw is in dienst geweest vanaf 1917 tot en met 1953. In 1965 vestigde zich er de Centrale Verkeersleiding (CVL), die vanaf toen het totale beheer van de treindienst, de seinen en de wissels deed.

7. Aan de linkerkant zien we 2 perrongebouwen, 1 kleine en 1 grote. Verderop, achter de trappen staat nog een 3e gebouw. We lopen nu het 2e perrongebouw in. Dit was vroeger de wachtkamer voor de 3e klasse.

Dit is één van de wachtkamers die nu nog te bezichtigen is. Het was ooit een wachtkamer voor de 3e klasse, (die klasse bestaat nu niet meer, tegenwoordig is er alleen de 1e en 2e klasse). Verderop in dit grote perrongebouw zaten vroeger de wat kleinere ruimten voor de keukens, in het midden de wachtkamer van de 1^e en 2^e klasse (met tegenwoordig wisselende tentoonstellingen), aangegeven door een groene tegeltableau boven de ingang. (in totaal zijn er 12 van deze tegeltableaus.) Deze middelste wachtkamer heeft vroeger dienst gedaan als restauratieruimte waar vroeger koffie en meer verkocht werd. In deze ruimte bevinden zich in de bovenste balken nog bijzondere tekeningen van Jan Feith over de geschiedenis van het vervoer (deze zijn te zien als u door de ramen naar binnen kijkt). Aan het einde van het perrongebouw zit nu de Kiosk met eten en drinken, vroeger was dit een boeken- en tijdschriftenkiosk.

Een van de tegeltableaus op het station
Bron: Ruud van de Akker

8. We gaan terug naar de naar de trappen en verlaten het stationsgebouw via de hoofdingang. Aan de linkerkant staan de oude loodsen die ooit gebruikt werden bij het station.

De eerste grote deur is van de fietsenstalling die er ooit was. Deventer had als eerste in Nederland een fietsenstalling bij het station. Tegenwoordig is dit een plek waar buschauffeurs pauze houden. Hiernaast zit een klein onderhoudshokje. Onder de overkapping bij het verhoogde pad zijn 4 ingangen. In de eerste zit IJz en So, mijn vorige werkplek. Daarnaast zit de Döner Company. In de laatste van de 4 zit de Snackbar "het Plaza". De laatste deur van deze loods was ooit bedoeld voor Snelgoederen, maar wordt nu gebruikt voor de verwarming van het station.

Eric Draaijer bij IJz en SO
Bron: Arno Dijkhof

9. We lopen nu voorbij deze oude loodsen en gaan aan het einde linksaf, een klein heuveltje op, en blijven parallel lopen aan het spoor. Voor het viaduct blijven we even staan.

Vroeger was er in plaats van dit viaduct een gelijkvloerse overgang. Aan de andere kant van de brug en het spoor lag het station van de HSM. Aan de rechterkant, tussen de gebouwen aan de Handelskade en dit wandelpad, heeft vroeger nog een stuk industriespoor gelopen. De afsplitsing begon bij de ingang van de parkeerplaats van het Saxion en nadat het spoor dat achter de bedrijven bij de Handelskade niet meer nodig was, konden de bedrijven en de scholen die er zaten, verder uitbreiden richting het spoor.

Dit is het einde van deze route. Bij dit punt kunnen jullie kiezen om rechtsaf te gaan, richting het centrum, of over het viaduct, achter het Saxion langs, om naar de eerste restanten van het Deventer Industriespoor te gaan. We hopen dat jullie genoten. Indien jullie meer informatie wil weten van deze route, is het mogelijk om het boek "Station Deventer 1920-2020" te kopen. Dit boek is te koop bij de boekhandels in de stad en bij het SIED (Stichting Industrieel Erfgoed Deventer), voor meer informatie, zie www.stationdeventer.nl.